

**Umumî muvazeneye dahil dairelerle bunlara bağı mü-
essese ve teşekküllerden aylık alanlara bir defaya
mahsus olmak üzere maaş, ücret ve tahsisatlarının
bir aylık tutarının ilâveten verilmesi hakkında kanun
lâyihası ve Bütçe encümeni mazbatası (1/147)**

T. C.

Başvekâlet

Muamelât umum müdürlüğü

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/3156

15 . IX . 1943

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Umumî muvazeneye dahil dairelerle bunlara bağı müessese ve teşekküllerden aylık alanlara bir defaya mahsus olmak üzere maaş, ücret ve tahsisatlarının bir aylık tutarının ilâveten verilmesi hakkında Maliye vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 15 . IX . 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Ş. Sıracoğlu

Mucip sebepler lâyihası

İkinci cihan harbinin doğurduğu hayat pahalılığının en ziyade müteessir eylediği, muhtelif bütçelerden aylık alan sabit gelirli vatandaşlara, şimdiye kadar Hükümetçe nakit ve aym olarak yapılmış ve yapılmakta olan yardımlara ilâveten, maaş, ücret ve tahsisatlarının bir aylık tutarı nispetinde yeniden bir yardımın daha yapılması muvafık görülmüş ve ilişik kanun lâyihası bu maksatla tanzim ve takdim kılınmıştır.

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

Esas No. 1/147

Karar No. 92

16 . IX . 1943

Yüksek Reisliğe

Umumî muvazeneye dahil dairelerle bunlara bağı müessese ve teşekküllerden aylık alanlara bir defaya mahsus olmak üzere maaş, ücret ve tahsisatlarının bir aylık tutarlarının ilâveten verilmesi hakkında hazırlanıp Başvekâletin

6/3156 sayılı ve 15 Eylül 1943 tarihli tezkere-
siyle Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası
Encümenimize havale buyurulmakla Maliye ve-
kili hazır olduğu halde müzakere ve tetkik
olundu.

Hükümet teklifinin mucip sebeplerinde ikinci dünya harbinin doğurduğu hayat pahalılığından en ziyade müteessir olan sabit gelirli vatandaşlara şimdiye kadar Devletçe nakit ve ayın olarak yapılmış bulunan yardımlara ilâveten maaş, ücret ve tahsisatlarının birer aylık tutarı miktarında yeni bir yardım yapılmasının muvafık görüldüğü ve kanun lâyihasının bu maksatla hazırlandığı zikredilmiştir.

1939 Eylülünde parlıyan harp ateşinin muharip ve gayri muharip memleketlerdeki en mühim akislerinden biri de hayat ve maiyet şartlarının gün geçtikçe darlaşan ve pahalılaştıran tesiri olduğu şüphesizdir. Bu tesir, hususi vaziyeti dolayısıyla hemen her memlekette daha şiddetle memleketimizde hissedilmekte olduğu ve bundan bilhassa münhasıran mesaisiyle hayatını kazanmak vaziyetinde olan ve geliri sabit bulunan vatandaşların en çok müteessir oldukları arz ve izahtan müstağnidir. Bu vaziyeti gözönüne alan Hükümet geçen seneler içinde bu kabîl vatandaşlara parasız giyim eşyası dağıtmak, ucuz fiyatla erzak temin etmek, maaş ve ücretlere fevkalâde mahiyette zamlar yapmak suretiyle bunların sıkıntılarını imkân derecesinde hafifletmek çarelerine baş vurmuştu. Bu kere teklif olunan yardım da bu çarelerden biri olmak itibarıyla Encümenimizce de yerinde görülerek lâyiha esas itibarıyla kabul edilmiş ve maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Lâyihanın unvanı, maksadı daha iyi ifade edecek bir şekilde konulmuştur.

Birinci maddenin müzakeresinde, bu kanun mucibince yapılacak tediyein gerek umumî bütçeye dahil daire ve müesseselerden, gerekse bu dairelere bağlı müessese ve teşekküllerden maaş, ücret ve tahsisat alan memur ve müstahdemleri şümulüne aldığı gibi mütekait yetim, dul ve vatanî hizmet maaşı alanları da ihtiva ettiği verilen izabattan anlaşılabilir ve fakat maddenin yazılış şeklinde bu maksadın açık olarak ifade edilmediği görülmüş olduğundan, maksadı daha iyi belirtmek üzere kanununun mevzuunu gösteren birinci maddenin ilk fıkrası yeniden yazılmıştır.

Bu madde mucibince yapılacak tediyeilerden istifade edecek olanlar arasına şunlar dahil bulunmaktadırlar.

1. Teadül kanunları hükümlerine tabi olmıyarak mahsus kanunlarına göre tahsisat alanlar;

2. 3656 ve 3661 sayılı kanunlar hükümlerine tabi maaşlı ve ücretli memur ve müstahdemlerle subay ve askerî memurlar, müteferrik müstahdemler;

3. Gedikli subay, erbaşlar ve erat;

4. Mütekait, yetim, dul ve vatanî hizmet maaşı alanlar;

5. Umumî muvazeneğe dahil dairelerin ve bunlara bağlı teşekkül ve müesseselerin mütedavil sermayelerinden aylık ücret alanlar;

6. Köy enstitüleri memur ve müstahdemleri ve köy eğitimcileri;

7. Vekâlet emri veya açık maaşı alanlar;

8. Mektep pansiyonlarından aylık alanlar;

9. Yardımcı öğretmenler;

Aslı vazifelerine ilâveten mahsus kanunları mucibince muallimlik, doktorluk, mühendislik ve saire gibi munzam vazife deruhte etmiş olan memurlara gerek aslı gerek munzam vazifeleri mukabili aldıkları istihkaklara göre tediye yapılacaktır.

Kezalik, gerek açıktan ve gerekse aslı vazifelerine munzam olarak vekâlet maaşı alan birinci madde şümulüne dahil memurlara yapılacak tediyeelerde vekâlet maaşları da itibara alınacaktır.

Tediyeilerin İcra Vekilleri Heyetince tâyin edilecek zamanda yapılması birinci madde hükmü icabından olduğu cihetle kanunun mer'iyete girdiği tarihte tediyeinin yapıldığı tarih arasında vefat, istifa, vekâlet emrine alınma, kadro açığı edilme, tekaüde sevk gibi sebeplerle vazifeden ayrılacak olanlara veya terfi suretiyle maaş ve ücretleri yükselenlere hangi istihkakları üzerinden tediye yapılacağı hususunda bir tereddüt ve iltibasa mahal kalmaması maksadıyla tediyeilerin kanunun mer'iyete girdiği tarihte maaş, ücret ve tahsisata müstehak olanlara ve o tarihteki aylık istihkakları esas tutularak yapılması ve keyfiyetin lâyiha dereci muvafık görülmüş ve bu maksatla ikinci madde tanzim olunmuştur.

Bu esasa göre tahakkuk ettirilecek birer aylık istihkaklar arasına Ankara'da bulunanlara verilmekte olan muvakkat tazminat dahil olmadığı gibi çocuk ve yakacak zammı alanların bu zamları da dahil bulunmamaktadır.

Yukarıda yazılı esaslar dairesinde istihkak sahiplerine bir defaya mahsus olarak verilecek para bir aylık maaş, ücret ve tahsisatın tabii olduğu miktar ve nispetlerde kanuni vergileri gıktıktan sonra kalan ita miktarları ile fevkalâde zamları muhtevi olacaktır.

Hükümet teklifinin 2 nci maddesi 3 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Birinci maddeye göre yapılacak tediyeler için 1943 mali yılı bütçesine on beş milyon lira fevkalâde tahsisat verilmesini mutazammın bulunan lâyihaın üçüncü maddesi, bazı ibare değişiklikleriyle 4 ncü madde olarak kabul edilmiştir.

Sabit gelirli vatandaşlara bir yardım olmak üzere verilen bu paranın borç için haczedilememesi hakkında Hükümet teklifinin 4 ncü maddesinde yazılı hüküm Encümenimizce de muvafık görülmekle beraber bu paralardan tekaüt sandığı aidatının da kesilmemesi, mahsus kanunlarında tekaüde esas olarak on iki aylık istihkaklardan tevkif olunan tekaüt aidatı nazara alınmış olmasına mebni yerinde bulunmuş ve maddeye bu maksadı temin edecek bir fıkra eklenmiştir

Maddeye ilâve olunan (Tekâüt sandıkları aidatı) tâbirine gerek mukannen aylık aidat, gerekse eski hizmet senelerinin tekaüt müddetine ilâvesi için ayrıca kesilen paralar dahildir. Lâyihaın beşinci maddesiyle bu kanun hükümlerinin vilâyet hususi idareleriyle belediye bütçelerinden aylık alanlara tatbiki hakkında ve

rilen salâhiyet, vilâyet umumî meclisleriyle belediye meclislerinin kararını icabettirmekte olup bu meclislerin toplantı halinde bulunmamaları dolayısıyla yeniden toplantıya çağrılmaları lüzumu hâsıl olacağı ve bu da alâkadar idarelerce masraf ihtiyarına sebebiyet vereceği nazara alınarak, bu meclislerin kararına hacet kalmaksızın tatbikını temin maksadiyle bu madde 4178 sayılı kanundaki yazılış şekline konulmuş ve 6 ncü madde olarak kabul edilmiştir.

Umumî Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Reis V.	M. M.
Çorum	Kastamonu	Muğla
<i>İ. Eker</i>	<i>T. Coşkan</i>	<i>H. Kitabcı</i>
Kâtip		
İstanbul	Antalya	Aydın
<i>F. Öymen</i>	<i>N. E. Sumer</i>	<i>Gl. R. Alpman</i>
Bitlis	Bursa	Çanakkale
<i>B. Osma</i>	<i>Dr. S. Konuk</i>	<i>S. T. Arsal</i>
Diyarbakır	Edirne	Giresun
<i>Ş. Utuğ</i>	<i>M. N. Gündüzalp</i>	<i>M. Akkaya</i>
Giresun	Hatay	İsparta
<i>A. Sayar</i>	<i>H. Selçuk</i>	<i>M. Karaağaç</i>
İstanbul	İstanbul	Konya
<i>H. Kortel</i>	<i>İ. H. Ütkmen</i>	<i>Dr. S. İrmak</i>
Kütahya	Manisa	Mardin
<i>A. Tiridoğlu</i>	<i>F. Kurdoğlu</i>	<i>B. Erten</i>
Samsun		Tokad
<i>M. A. Yörüker</i>		<i>R. A. Sevengil</i>
Trabzon		Zonguldak
<i>M. S. Anamur</i>		<i>E. Erişirgil</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Umumî muvazeneğe dahil dairelerle bunlara bağlı müessese ve teşekküllerden aylık alanlara bir defaya mahsus olmak üzere maaş, ücret ve tahsisatlarının bir aylık tutarının ilâveten verilmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Umumî muvazeneğe dahil dairelerle bunlara bağlı müessese ve teşekküllerden aylık alanlara 1943 mali yılı içinde bir defaya mahsus olmak ve tediyeye zamanı İcra Vekilleri Heyetince tâyin edilmek üzere almakta oldukları maaş, ücret ve tahsisatlarının fevkalâde zamlarıyla birlikte bir aylık tutarları ilâveten verilir.

Ecnebi memleketlerde vazife gören Hariciye

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Umumî muvazeneden ve umumî muvazeneğe dahil dairelere bağlı müessese ve teşekküllerden maaş, ücret ve tahsisat alanlara birer aylık istihkaklarının ilâveten verilmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Umumî muvazeneden ve umumî muvazeneğe dahil dairelere bağlı müessese ve teşekküllerden maaş, ücret ve tahsisat alanlara 1943 mali yılı içinde bir defaya mahsus olmak ve tediyeye zamanı İcra Vekilleri Heyetince tâyin edilmek üzere almakta oldukları istihkaklarının, fevkalâde zamlarıyla birlikte bir aylık tutarları ilâveten verilir.

Yabancı memleketlerde vazife gören Hariciye

memurlariyle istihkaklarını aynı esaslara göre alan diğer memurlara yapılacak tediyeler memleket dahilinde bulunan emsallerinin aylıkları gibi hesabedir.

Mukavele ile ve 4429 sayılı kanunun 35 nci maddesi gereğince çalıştırılanlara bu kanunun şumulü yoktur.

MADDE 2. — Birinci madde gereğince ilâveten verilecek aylıklar bütçelerin taalluk eyledikleri tertiplerinden ödenir.

MADDE 3. — 1943 malî yılı muvazenei umumiye kanununa bağlı (A) işaretli cetvelin Maliye vekâleti kısmında (Umumî muvazeneeye dahil dairelerle bunlara bağlı müessese ve teşekküllerden aylık alanlara bir defaya mahsus olmak üzere maaş, ücret ve tahsisatlarının bir aylık tutarı nispetinde yapılacak tediyeler karşılığı) adıyla yeniden açılan 216/A faslına (15 000 000) lira fevkalâde tahsisat konulmuştur.

Bu tahsisattan bütçelerin taalluk eyledikleri tertiplerine ihtiyaç miktarında münakale icrasına Maliye vekili mezundur.

MADDE 4. — Birinci madde gereğince yapılacak tediyeler borç için haczolunmaz.

MADDE 5. — Mülhak ve hususi bütçeli idarelerle 3659 sayılı kanuna tabi müessese ve teşekküller de kendi memurları hakkında bu kanun hükümlerini tatbika salâhiyetlidirler.

MADDE 6. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

MADDE 7. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Ş. Saracoğlu		
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
H. Uran	N. Menemencioğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	S. Day	F. Sirmen
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş		Ş. R. Hatipoğlu
Mü. V.		Ti. V.
A. F. Cebesoy		C. S. Siren

memurlariyle istihkaklarını aynı esaslara göre alan diğer memurlara yapılacak tediyeler memleket dahilinde bulunan emsallerinin aylıkları gibi hesap edilir.

Mukavele ile ve 4429 sayılı kanunun 35 nci maddesi gereğince çalıştırılanlara bu kanunun şumulü yoktur.

MADDE 2. — Birinci maddede yazılı tediyeler, kanunun mer'iyete girdiği tarihte maaş, ücret ve tahsisata müstehak olanlara o tarihteki aylık istihkakları esas tutularak yapılır.

MADDE 3. — Hükümet teklifinin 2 nci maddesi aynen.

MADDE 4. — Bu kanun gereğince yapılacak tediyeler için 1943 malî yılı umumî muvazene kanununa bağlı (A) işaretli cetvelin Maliye vekâleti kısmında açılan hususi fasla (15 000 000) lira fevkalâde tahsisat konulmuştur.

Bu tahsisattan bütçelerin taalluk eyledikleri tertiplerine ihtiyaç miktarında münakale icrasına Maliye vekili mezundur.

MADDE 5. — Birinci madde gereğince yapılacak tediyeler borç için haczedilemez ve bunlardan tekaüt sandıkları aidatı kesilmez.

MADDE 6. — Mülhak ve hususi bütçeli idarelerle 3659 sayılı kanuna tabi müessese ve teşekküller kendi memurları için bu kanun hükümlerini tatbik edebilirler.

MADDE 7. — Hükümet teklifinin 6 nci maddesi aynen.

MADDE 8. — Hükümet teklifinin 7 nci maddesi aynen.